

Retningslinjer for hestehold i Lier

Lier 30. juli 2015

Retningslinjer for hestehold i Lier

Vedtatt av kommunestyret 8. september 2015

Innhold

Forord.....	3
Formål.....	3
Bakgrunn	4
Fokusområder:	5
1. Tilrettelegging.....	5
Aktuelle tiltak:	5
2. Ferdsel med hest, sikkerhet, hestegjødsel offentlig vei.....	5
Aktuelle tiltak:	5
3. Arealbruk, omdisponering av fulldyrket og dyrkbar mark til hesteaktivitet.....	6
Aktuelle forhold som presiseres i de lokale retningslinjene:	6
4. Hestegjødsel, håndtering og spredearealkrav	6
Aktuelle tiltak:	6
Lokale retningslinjer	7
Oppføring/utvidelse av stall	7
Bygging av rideanlegg.....	7
Arealbehovet	8
Etablering av ridebane	8
Etablering av ovalbane og travspor.....	9
Oppføring av ridehall.....	9
Generelle vilkår	9
Trafikksikkerhet	10
Dyrevelferd.....	10
Informasjon	10
Kommunale veiledere	10

Forord.

Initiativet til å utarbeide retningslinjer for hestehold i Lier kommune ble tatt i Miljøutvalget høsten 2014, og arbeidet er utført våren 2015. Retningslinjene er utformet av landbrukskontoret ved Marit Fjelltun (Landbrukssjef) og Gry Løberg (Jordbrukssjef) i samarbeid med en gruppe oppnevnt av Miljøutvalget. Sammensetningen av gruppa har vært som følger: Hanne Marie Eriksen Pedersen (Krf), Per Vemork (Frp) og Anders Strøm (AP).

Målet med retningslinjene er å legge bedre til rette for hestehold i kommunen, og samtidig regulere aktiviteten på en god måte, slik at konflikter kan forebygges.

Det er gjennomført 5 arbeidsmøter. Et av møtene ble gjennomført sammen med 4 representanter for stalleiere og leder i Lier Bondelag. Målet med dette møte var å få innspill til det pågående arbeidet. Utkastet til retningslinjer har også vært på høring i Fagutvalget for landbruk, vilt og innlandsfisk og Miljøutvalget.

I dokumentet er det skissert fokusområder som man ønsker å jobbe videre med og som anses viktige, samt lokale retningslinjer. Retningslinjene bygger på tidligere vedtatte retningslinjer for etablering av rideanlegg i kommunen, utarbeidet og godkjent politisk i 2012. Disse retningslinjene ble grundig gjennomarbeidet og diskutert med Mattilsynet, Statens Vegvesen, planavdelingen i Lier og hestenæringa. Grunnlaget for de nye retningslinjene er dermed godt belyst, men det foretas likevel en juridisk gjennomgang av dem for å avklare eventuelle behov for endringer.

Retningslinjer for hestehold i Lier erstatter tidligere vedtatte retningslinjer for etablering av staller, ridebaner og ridehus i Lier kommune. Retningslinjene vil bli jevnlig evaluert og tilpasset utviklingen i næringen og regelverket forøvrig.

Landbrukskontoret, mai 2015

Formål

Målet er å legge til rette for en fortsatt positiv utvikling av hestenæring i kommunen, men økende omfang gir behov for bedre regulering og tilrettelegging av virksomheten. Det legges opp til god kommunikasjon mellom kommunen og hestenæringen for den videre utviklingen.

Bakgrunn

Det har de siste årene blitt svært populært å anskaffe seg hest for å kunne drive med ride- og kjøreaktiviteter. Lier kommune har hatt økt fokus på hest. Lier har i overkant av 1000 hester spredt på over 120 eiendommer. Det er i Lier ca 50 ridebaner, 10 ridehaller og 8 km travsport. Det er tre større rideskoler for barn og unge. Flere staller har anlegg for trening av hest og kursing for de som har egen hest.

Det er i hovedsak ryttersporten som er stor i Lier, og det er flere toppidrettsutøvere som har hevdet seg godt internasjonalt i både EM, VM og OL. I tillegg er det også en rekke hester som deltar aktivt i travløp. Stort miljø trekker også til seg andre deler av næringen og Lier blir en attraktiv kommune for hestehold.

Linnsvollen Hestesportssenter arrangerer hvert år flere nasjonale og internasjonale stevner. Det er gjennom sesongen omkring 5000 startende hester og flere kommer tilreisende og bor over tid i sine busser. Disse personene skal handle mat og annet gjennom den perioden de er i Lier. Her er det et potensiale for at handelsstanden og annen næring i Lier kan dra nytte av alle tilreisende.

Hestenæringen står for en relativt stor verdiskapning i Lier og det ble i 2011 estimert en verdiskapning på inntil 55 millioner kroner i året (etter modell fra ECON Pyory). Hestenæringen har effekter på landbruket gjennom kjøp av for, strø, tjenester og til å tilføre hestegjødsel til jorda.

Hesteeiere i Lier bruker et sted mellom kr 2 000 og kr 12 000 pr mnd. pr. hest. Det inkluderer stallplass, fôr, trening, hovslager, veterinær og deltakelse på kurs og stevner. I tillegg brukes det penger på bekledning av rytter, hestetransport samt kostnader til stevner og kurs.

Aktiviteter med hest har stor verdi for barn, ungdommer og voksne. Det er kjent at hesten har en stor psykososial verdi, og kan også bidra som en pedagogisk ressurs, i ulike former for terapi og i habilitering.

I 2010-2012 ble det gjennomført et hesteprojekt i Drammensregionen. Prosjektet hadde 5 delprosjekter. Tema for delprosjektene var: ferdsel, gjødsel, sikkerhet, kulturlandskap og samhandling var tema for disse. Det ble også gjort en større kartlegging av hestenæringen og antall hester i regionen.

Økt hesteaktivitet er positivt både for folkehelsen og kulturlandskapet, men det skaper også en del nye utfordringer med hensyn til blant annet trafiksikkerhet, hestegjødsel, ridestier og omdisponering av dyrka mark.

Uten retningslinjer for ansvarlig utvikling og bruk av hest, så er det sannsynlig at konflikter om infrastruktur, areal og miljø vil oppstå. Videre kan en gå glipp av økonomisk utvikling og forbedret helse og velvære i relaterte deler av befolkningen.

Ved å skissere noen retningslinjer rundt hestehold, er målet å kunne ivareta interessene til heste- og stalleierne, befolkningen forøvrig, jordvernet, trafiksikkerheten, dyrevelferden, ha kontroll på forurensningssituasjonen og å styre hesteaktiviteten i ønsket retning.

Fokusområder:

1. Tilrettelegging

Det er behov for å tilrettelegge bedre for ferdsel med hest for å redusere konflikt med andre interesser. Lier kommune ønsker å tilrettelegge for hestesport på lik linje som andre idrettsgrener i kommunen. Kommunen skal ha bedre kommunikasjonen med hestenæringen, stalleiere og hesteeiere.

Aktuelle tiltak:

- Gi informasjon til nye og etablerte hesteeiere i kommunen (regelverk og hva kommunen forventer av en hesteeier i Lier)
- Bedre Informasjon på nettsiden
- Egen kommunal kontaktperson for hesteeierne.
- Etablere et åpent forum for representanter for hesteeierne som møtes etter behov og minimum en gang i året. Målet med forumet er å få en bedre dialog for å tilrettelegge og informere på en god måte.
- God velferd hos hestene og tett samarbeid med Mattilsynet.

2. Ferdsel med hest, sikkerhet, hestegjødning offentlig vei

Slik man har sett i andre land, etablerer hestevirksomhet seg i randsonen mellom by og land. Små landbrukseiendommer i nærheten av byer og tettsteder blir kjøpt opp for hesteetablering med kundepotensialet like ved.

Friluftsløven sier at en har lov å ri på vei og sti i utmark og på vei og sti som fører til utmark i den grad den ikke går gjennom gårdsplass eller over hustomt. Riding på veg og sti som fører til utmark er tillatt med unntak av rideskoleaktivitet. Kjøring med hest er å regne som kjøretøy og en må ha grunneierrtillatelse for å ferdes med hest og vogn på privat veg..

I Lier har vi hest spredt over hele kommunen. Det kan by på problemer med ferdsel med hest når en må ferdes på gang- og sykkelvei for å komme seg til utmark, eller at gang- og sykkelvei er den eneste muligheten. Hestemøkk på gang- og sykkelsti samt folk som er redd hest er stedvis og periodevis problematisk.

Den store etableringen av ridebaner er sannsynligvis også et resultat av manglende turmuligheter.

Forskrift for velferd med hest sier at hesten skal ut og ha mosjon daglig i luftegård eller på tur/trening. Har man ikke ridebane er man tvunget ut på tur i henhold til dyrevelferdslovens mosjonskrav. Om en stall etableres inneklemt ved boligområde eller/og med manglende mulighet til å komme seg på tur i utmark vil det automatisk by på utfordringer med hensyn til hestegjødning på gang- og sykkelsti.

Ferdsel med hest er til stor glede for mange og har betydning for folkehelse. Kommunen skal skaffe tilveie prosjektmidler internt/eksternt for å stimulere til etablering og bruk av ridestier.

Aktuelle tiltak:

- Etablering av ridestilag som kan arbeide for å få etablert ridestier i utmark i samarbeid med kommunen og grunneier, slik at ferdsel med hest på offentlig vei reduseres.
- Skaffe til veie prosjektmidler med fokus på folkehelse og tilrettelegging for allmenn ferdsel.
- Løse problematikken med hestegjødning på offentlig vei og samarbeide med grunneierlag, velforeninger etc.

- Orienterere hesteeierne om at ryttere og kusker som skal ut i trafikken må kunne håndtere hesten. Rytter skal komme seg av og på hesten ved egen hjelp av sikkerhetsmessige årsaker.

3. Arealbruk, omdisponering av fulldyrket og dyrkbar mark til hesteaktivitet

Ridebaner skal kunne tilbakeføres til fulldyrka jord. Dette gjelder også for rundpaddocker, skrittemaskiner og lufttegårder hvor det er lagt et dekke på jorda.

Aktuelle forhold som presiseres i de lokale retningslinjene:

- Ved videreføring av ridebane og nyetablering av ridebane og ridehall, kan det settes vilkår om å ha en plan over utearealer med ridestier av tilfredsstillende omfang hvor nødvendige grunneieravtaler er inngått. Eierne av ulovlig etablerte ridebaner tilskrives og bes om å søke.
- Ridebaner, rundpaddocker, skrittemaskiner skal ikke anlegges på fulldyrka jord av svært god jordkvalitet.
- Ridehaller skal ikke anlegges på dyrka eller dyrkbar jord.
- Etablering av ridebaner, rundpaddocker, skrittemaskiner skal ikke føre til vesentlige terrenginngrep

4. Hestegjødsel, håndtering og spredearealkrav

Det er et spredearealkrav pr hest på 2 dekar i henhold til gjødselvereforskriften. Det vil si at en skal ha eng eller jorde hvor det egner seg til å spre hestemøkk som tilsvarer 2 dekar pr hest.

I praksis mellomlagrer de fleste stallene hestegjødsel på gården/stallen før den blir kjørt bort for nedpløying hos andre. Noen staller deponerer hestemøkk på eiendommen. Dette er lovstridig. Etter en gjennomgang av 19 staller i 2011/2012 som ble plukket ut på flyfoto, ble det funnet deponerte gjødselhauger i skogen, ved tunet og ned skråninger ved bekker. Stalleiere ble konfrontert med forholdt og det er ryddet opp på eiendommene.

Forskrift om gjødselvarer av organisk opphav § 24 stiller krav til at man normalt skal ha skriftlig avtale ved salg av husdyrgjødsel.

«For leid areal, ved avtale om spredning på landbrukseiendommer i nærheten og ved salg av husdyrgjødsel, må det normalt foreligge skriftlig avtale av minst 5 års varighet.»

Landbrukseiendommer som kjøpes til hestehold er vanligvis såpass små at de er under konsesjonsgrensen og landbrukskontoret får ikke automatisk kjennskap til at det har kommet ny eier på gården. Kjøpere av landbrukseiendommer til hest er vanligvis personer som har lang og god erfaring med hest, men ikke kunnskap i å forvalte en landbrukseiendom.

Buskerud er et foregangsfylke på området «Levende matjord», og dette har medført økende interesse blant produsentene for å bruke kompost som jordforbedring på dyrkingsarealene. Hestegjødsel egner seg godt i kompost sammen med grønnsaksavfall, og muligheten for at dette kan bli en måte å utnytte hestegjødsel på, er tilstede.

Aktuelle tiltak:

- Krav om 2 dekar spredeareal pr hest ved bygging av rideanlegg, eller avtale om leveranse av hestegjødsel som jordforbedring, enten som spredning direkte på arealene eller til kompost.

Lokale retningslinjer

Bygger på tidligere vedtatte retningslinjer, vedtatt i Miljøutvalget 25. september 2012 og i Miljøutvalget 23. oktober 2012. Det er foretatt noen endringer, tilføyelser og presiseringer.

Oppføring/utvidelse av stall

Hest er betraktet som et husdyr på lik linje med storfe og sau. Oppføring og utvidelse av mindre staller tilpasset brukets størrelse og drift vil derfor normalt bli betraktet som landbruksbygg.

Oppføring av ny og utvidelse av eksisterende stall er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven.

Størrelsen på stallen, rideanlegg og antall hester skal være tilpasset gårdens ressursgrunnlag. Ressursgrunnlaget er gårdens areal til å produsere for, spredeareal samt areal til luftegårder, parkeringsarealer, fôr- og strølager og gjødsellagring.

Ved søknad om stall skal det foreligge en plan som viser og ivaretar det totale arealbehovet og hvordan gjødsel skal håndteres.

For å etablere eller utvide stallen til å kunne oppstalle mer enn 3 hester, vil det bli vurdert om hesteevipasjen kan komme til utmarka uten om å måtte benytte de mest trafikkerte veiene. Dersom naboens eiendom må benyttes som sti for hest/rytter for å unngå en trafikkert vei, og det ikke allerede følger en slik bruksrett etter loven, bør det foreligge en avtale.

Byggeteknisk forskrift til Plan- og bygningsloven inneholder en rekke bygningstekniske krav som skal oppfylles. Dette gjelder blant annet med hensyn til konstruksjons- og brannsikkerhet. Spørsmål vedrørende slike problemstillinger må rettes til fagkyndige foretak.

Tiltakshaver har selv ansvaret for at gjeldende tekniske krav oppfylles når tiltaket søkes om og gjennomføres uten bruk av ansvarlige foretak.

Bygging av rideanlegg

Eiendommene som er aktuelle for hestehold er i all hovedsak avsatt til LNF-område (landbruk, natur- og friluftsliv) i kommuneplanens arealdel. Innenfor dette formålet er det etter plan- og bygningsloven kun tillatt med tiltak som har direkte tilknytning til stedbunden næring (landbruk). Dette begrepet er knyttet til tiltak som er nødvendig av hensyn til driften av næringen. Annen næringsvirksomhet basert på utnyttelse av gårdens eget ressursgrunnlag vil også inngå i landbruksbegrepet.

Tiltak som er i strid med LNF-formålet er avhengig av dispensasjon for å kunne bli godkjent, noe som forutsetter at lovens vilkår er oppfylt (plan- og bygningsloven § 19-2). Det er ikke kurant å få innvilget en slik søknad. Ved større anlegg må det utarbeides reguleringsplan.

I henhold til departementets veileder "Plan- og bygningsloven og Landbruk Pluss" er blant annet anlegg for oppstalling av hest, mindre ridehall og rideanlegg, inkludert utleie og utlån, innenfor LNF-formålet hvis anlegget er tilpasset brukets størrelse og drift:

- Bruket må ha grasarealer til å produsere grovfor og spre husdyrgjødsel.
- Spredearealkravet er to dekar pr hest.
- Grovforareal er 4 daa pr hest pr år - tilsvarende det areal som må til for å produsere grovfor til en hest for et år.
- Driftsmetoden vil påvirke dette hvor f.eks. luftegårder og utegangsareal vil sette høyere krav til totalareal pr hest.

Større hestesenter, ridehaller og rideanlegg faller imidlertid utenfor landbruksbegrepet.

Arealbehovet

Luftegårder, parkeringsarealer, fôr- og strølager og gjødsellagring er permanente behov i tillegg til stallen som skal ligge på samme eiendom for å sikre hesteaktiviteten også i fremtiden. Ved søknadsppliktige tiltak skal det foreligge en plan som tar hensyn til det totale arealbehovet for:

- Luftegård
- Fôrlager
- Lager til strø
- Gjødsellager
- Spredeareal
- Parkeringsareal

Bygg, installasjoner, parkeringsareal og andre arealinngrep som har med hesteaktiviteten å gjøre skal legges utenom dyrka mark, ev søkes om. Plasseringen vil være en helhetsvurdering i forhold til hvor tunet ligger og evt. om det er noen marginale arealer som kan benyttes. Bygg/installasjoner bør legges i tilknytning til hverandre og ikke spres utover på eiendommen.

Det vil ikke være mulighet for å etablere et nytt hestesenter (med stall, ridebane/ridehall) hvor gården hovedsakelig består av dyrka mark som må omdisponeres for å etablere hestesenteret.

Eablering av ridebane

Ridebaner skal legges utenfor dyrka mark. Dersom den blir godkjent lagt på dyrka mark skal arronderingen på resterende jordbruksareal bli best mulig.

Hvis ridebanen blir lagt på dyrka mark skal matjorda skyves til side og legges i ranke eller haug, eller en kan spre jorda på resterende fulldyrka areal. Matjorda skal tilbakeføres på arealet når bruken av arealet opphører. Matjorda skal ikke fjernes fra eiendommen.

Ridebanen skal fortrinnsvis legges utenfor dyrka mark, i motsatt fall skal en ta hensyn til:

- Arronderingen av arealet skal ikke forringes (Plasseringen skal ikke være til hinder for annen drift eller fragmentere dyrka og dyrkbar jord)
- At søkers behov for banen er dokumentert.
- At banen er midlertidig (inntil 10 år),
- At matjorda blir tatt vare på, og ikke fjernes fra eiendommen
- At etablering av ridebanen ikke fører til store terrenginngrep.
- At ridebanen ikke legges på fulldyrka jord av svært god jordkvalitet
- At ridebanen tilbakeføres til opprinnelig stand når hesteaktiviteten på eiendommen opphører

Ønsker man å anlegge ridebane på skogsmark er det også viktig at du tar kontakt med kommunen for å være sikker på at arealet ikke er dyrkbart, det er kulturminner der eller at det er et biologisk viktig område.

Rundpaddock, skrittemaskiner og anlegning av dekke i luftegårder vil bli behandlet på samme måte som ridebaner. Men merk at størrelse og omfang må være tilpasset brukets størrelse.

Etablering av ovalbane og travspor

Ovalbaner er store, og det er viktig at det tilpasses eiendommens størrelse. Regelverket er for øvrig det samme som ved etablering av ridebane. De bør legges utenfor dyrka mark, men om den blir godkjent lagt på dyrka mark skal en ta hensyn til:

- Arronderingen av arealet skal ikke forringes (Plasseringen skal ikke være til hinder for annen drift eller fragmentere dyrka og dyrkbar jord)
- Behovet for ovalbane (dette må ses i et regionalt perspektiv da miljøet er lite og anlegget stort)
- At matjorda blir tatt vare på
- At etablering av ovalbanen ikke fører til store terrenginngrep
- At ovalbanen ikke legges på fulldyrka jord av svært god jordkvalitet
- At ovalbanen tilbakeføres til opprinnelig stand når hesteaktiviteten på eiendommen opphører
- At det gis midlertidig omdisponering i inntil 10 år av gangen

Travspor legges utenfor dyrka mark og tilpasses gårdens størrelse. Om travsporet blir lagt på dyrka mark skal det legges på vendeteigen i ytterkanten av jordet.

For øvrig er regelverket likt som ved etablering av ridebane, og en vil ta de samme hensyn som ved etablering av ovalbane.

Oppføring av ridehall

Ridehaller skal i utgangspunktet legges på skogsmark/fjell. Det vil ikke bli gitt tillatelse til oppføring av ridehall på dyrka mark.

En ridehall skal ha preg som et landbruksbygg og bygges som en permanent konstruksjon. Plasthaller vil ikke bli godkjent som permanent tiltak. Bygget bør legges slik i terrenget at det ikke virker skjemmende på kulturlandskapet.

Dersom det gis tillatelse til en ridehall skal det være plass til en utendørs ridebane på eiendommen også (i tillegg til de andre fasilitetene). All erfaring tilsier at dette behovet kommer.

Det er generelt behov for mer parkeringsareal desto større anlegget er.

Oppføring av ridehall er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven. Ridehaller anses ikke som driftsbygninger i landbruket, og vil være i strid med LNF-formålet. Tiltaket er derfor avhengig av dispensasjon fra kommuneplanen.

- Ridehaller skal fremstå som permanente bygg
- Ridehaller skal ikke ligge på dyrka eller dyrkbar jord
- Det kan godkjennes midlertidige bygg i inntil 2 år (jfr. Plan- og bygningsloven). Det legges opp til en streng praksis.

Generelle vilkår

Når det gjelder ridehall, ridebane, ovalbane og dekke i rundpaddock og luftegårder (tiltak), gjelder disse vilkår:

- Arronderingen av arealet skal ikke forringes (Plasseringen skal ikke være til hinder for annen drift eller fragmentere dyrka og dyrkbar jord)
- Det er behov for hallen (det bør ses på i sammenheng med området hallen er tenkt plassert)
- Det bør stilles krav til flerbruk og utleie

- Tiltaket er midlertidig (inntil 10 år),
- Matjorda blir tatt vare på, og ikke fjernes fra eiendommen
- Etablering av tiltaket ikke fører til store terrenginngrep.
- Tiltaket ikke legges på dyrka og dyrkbar jord
- Tiltaket tilbakeføres til opprinnelig stand når **hesteaktiviteten** på eiendommen opphører
- Størrelse og omfang må være tilpasset gårdens størrelse og ressursgrunnlag.

Trafikksikkerhet

Det er ønskelig å tilrettelegge for hesteaktivitet på steder hvor en samtidig på en enkel og sikker måte kan kunne ri på tur til utmark fra stallen.

Det er ikke ønskelig å øke hesteaktiviteten langs de mest trafikkerte veiene som for eksempel Nøsteveien og Ringeriksveien og i tettstedene som Lierbyen, Lierskogen sentrum og Sylling sentrum.

Dyrevelferd

Det er Mattilsynet som har tilsynsansvaret for dyrevelferden. Lier kommune er opptatt av at dyrevelferden blir ivaretatt slik at hestene får utvikle seg best mulig og at hestesporten fremstår som sunn og ansvarsbevisst.

Gjennom å lage blant annet minimumskrav for luftegårder, vil kommunen påse at hesteeier har mulighet til å ivareta hestenes velferd nå og i fremtiden.

Alle hester skal ha mulighet til omgang med artsfrender både i stallen og ute.

Informasjon

Gårdskartet gir informasjon om markslag og om grunnen er dyrkbar. Her finnes informasjon om erosjonsforhold, kvalitet på jorda og hellingsgrad. Det er nødvendig å skaffe seg nyttig informasjon her før du går i gang med planleggingen av rideanlegg, eventuelt ved kjøpt av eiendom til hest.

Kommunale veiledere

- Gjødselhåndtering – regelverk
- Gjødselhåndtering – Løsningsforslag
- Gjødselhåndtering – Strø
- Gjødselhåndtering og foring – Mekanisering av stall
- Turridning med hest

Veilederne er tilgjengelig på landbrukskontorets nettside: www.landbrukskontor.no